

Brüssel, 12. juuni 2024
(OR. en)

10805/24

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0463(COD)

AG 119
JAI 965
FREMP 289
DISINFO 89
HYBRID 96
MI 581
DATAPROTECT 236
AUDIO 70
CONSOM 213
TELECOM 206
CODEC 1453

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Nõukogu
Eelmise dok nr:	16889/23 +ADD1, 10266/24
Teema:	Ettepanek: direktiiv kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta – Poliitiline mõttevahetus

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon võttis 12. detsembril 2023 vastu demokraatia kaitse paketi. See koosneb järgmistest dokumentidest:
 - i. komisjoni teatis demokraatia kaitse kohta¹;
 - ii. uue direktiivi ettepanek kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta² (edaspidi „kavandatav direktiiv“);
 - iii. kavandatavale direktiivile lisatud määruse ettepanek, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1024/2012 ja (EL) 2018/1724³;

¹ Dok 16935/23 + ADD 1.

² Dok 16889/23 + ADD 1 + ADD 2.

- iv. mõlemale punktides ii ja iii esitatud seadusandlikule ettepanekule lisatud mõjuhindang⁴;
 - v. komisjoni soovitus kaasavate ja probleemikindlate valimisprotsesside kohta liidus ning Euroopa Parlamendi valimiste Euroopa mõõtme ja tõhusa läbiviimise kohta⁵;
 - vi. komisjoni soovitus avaliku poliitika kujundamisse kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamise ja nende sisulise osalemise edendamise kohta⁶.
2. Euroopa Parlamendis on juhtiv komisjon siseturu- ja tarbijakaitsekomisjon (IMCO). Raportöör on Pablo ARIAS ECHEVERRIA (PPE, Hispaania). Töö Euroopa Parlamendis on veel pooleli.
3. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis oma arvamuse⁷ vastu 24. aprillil 2024.
4. Alaliste esindajate komitee (COREPER II) leppis 8. veebruaril 2024 kokku vabatahtlikus konsulteerimises⁸ Regioonide Komiteega. Regioonide Komitee võttis oma arvamuse⁹ vastu 17. aprillil 2024.

³ Dok 17076/23.

⁴ Dok 16889/23 + ADD 3 + ADD 4; dok 17076/23 + ADD 1 + ADD 2.

⁵ Dok 7434/24.

⁶ Dok 7433/24.

⁷ Dok 9738/24.

⁸ Dok 6003/24.

⁹ Dok 10327/24.

II. TÖÖ NÕUKOGUS

5. Komisjon esitles paketi põhielemente, sealhulgas kavandatavat direktiivi ja sellele lisatud mõjuhinnaangut, üldasjade töörühma 2024. aasta 9. jaanuari koosolekul ning kahte komisjoni soovitud üldasjade töörühma 11. jaanuari koosolekul.
6. Ministrid pidasid 29. jaanuaril toimunud üldasjade nõukogu istungil eesistujariigi mitteametliku dokumendi¹⁰ alusel demokraatia kaitse paketi, sealhulgas kavandatava direktiivi üle poliitilise mõttevahetuse.
7. Selle põhjal viis üldasjade töörühm lõpule kavandatava direktiivi esimese läbivaatamise, sealhulgas vahetati mõtteid kavandatava direktiivi praktiliste aspektide ja ELi läbipaistvusregistri üle. Mõned delegatsioonid jagasid ka teavet oma olemasolevate ja tulevaste riiklike registrite/õigusaktide kohta.
8. Üldasjade töörühma tasandil toimunud arutelude ja mitteametlike konsultatsioonide põhjal tegi eesistujariik kindlaks järgmised peamised poliitilised küsimused, mis edastati alaliste esindajate komiteele (COREPER) edasise töö jaoks suuniste saamiseks:
 - i. kohaldamisala ja eesmärgid;
 - ii. ühtlustamise tase ning
 - iii. registrid.
9. Nõukogu õigustalitus esitas 25. aprillil 2024 kirjaliku arvamuse¹¹ ettepaneku õigusliku aluse kohta.

¹⁰ Dok 5428/24.

¹¹ Dok 9328/24.

III. ÜLEVAADE OLUKORRAST

10. COREPER arutas eespool punktis 8 osutatud peamisi poliitilisi küsimusi oma 29. mai 2024. aasta koosolekul, tuginedes märkusele¹², milles määratakse kindlaks peamised valdkonnad, mis vajavad edasise töö jaoks suuniseid, ja küsimused, mida tuleb käsitleda.
11. Selle põhjal koostas eesistujariik alltoodud tegevusjärelused, et suunata edasist tööd eespool punktis 8 määratletud kolme peamise poliitilise küsimusega:
12. Kohaldamisala ja eesmärgid:
 - i. Kavandatava direktiivi asjakohane õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikkel 114.
 - ii. Seetõttu tuleb säilitada seos majandustegevusega ning kavandatavat direktiivi tuleks kohaldada huvide esindamisega seotud tegevuse suhtes, mis hõlmab huvide esindamise teenuseid ja huvide esindamise tegevusi, „mis on seotud majanduslikku laadi tegevusega või asendab seda ning on seega võrreldav [...] huvide esindamise teenusega“ (kavandatava direktiivi artikli 3 lõike 1 punkt b).
 - iii. Kavandatav direktiiv peaks hõlmama üksusi, mis tegelevad huvide esindamisega kolmandate riikide nimel.
 - iv. Mõisted peavad olema selged ja põhinema objektiivsetel kriteeriumidel. „Huvide esindamise tegevuse“ mõiste tuleb siduda ametnike või ametiasutuste (nii suulise kui ka kirjaliku) otsesuhtlusega.

¹² Dok 10226/24.

13. Ühtlustamise tase:

- i. Kavandatava direktiivi mitmesugustes sätetes tuleb ette näha suurem paindlikkus, et võtta arvesse konkreetseid riiklikke olusid ja lähenemisviise ning võimaldada soovi korral rangemaid riiklikke meetmeid, sealhulgas pädevaid asutusi ja järelevalveasutusi ning karistusi käsitlevates sätetes.
- ii. Tunnistatakse, et mõned sätted võivad vajada asjakohasel tasemel ühtlustamist, et tagada kavandatava direktiivi tõhus ja sujuv rakendamine. Selline ühtlustamine peaks hõlmama ka riiklike registrite teatavaid elemente, nagu esitatav teave ja piiriülene koostöö.

14. Registrid:

- i. Registreid tuleks pidada riiklikul tasandil, tuginedes võimaluse korral ühisele struktuurile, ning need tuleks ühendada ELi tasandi portaali kaudu.
- ii. Kuigi see funktsioon nõuab teataval tasemel ühtlustamist, peaks liikmesriikidel siiski olema võimalus koguda lisateavet, kui nad seda vajalikuks peavad.

15. Lisaks märkis eesistujariik, et välissekkumise oht meie demokraatlikesse protsessidesse on kõigi delegatsioonide jaoks selgelt murettekitav. Kuigi kõik delegatsioonid nõustuvad, et kavandatav direktiiv võib aidata seda ohtu vähendada, on väljendatud muret ka seoses kodanikuühiskonna hääbimärgistamise ohuga ning mõjuga, mida kavandatav direktiiv võib avaldada teatavatele põhivabadustele, eelkõige sõna- ja ühinemisvabadusele.

IV. KOKKUVÕTE

16. Eespool toodut silmas pidades palutakse ministritel pidada nõukogu 25. juuni istungil (üldasjad) poliitiline mõttevahetus käesoleva märkuse lisas esitatud eesistujariigi aruteludokumendi alusel, käsitledes selles täpsustatud küsimusi.
-

Ettepanek: direktiiv kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta**Üldasjade nõukogu istung, 25. juuni 2024**

Eesistujariigi aruteludokument

Taust

Välissekkumise oht avaliku poliitika kujundamise protsessidesse on kõigi liikmesriikide jaoks üha suurenev mure. Viimastel aastatel on EL välja töötanud mitmesuguseid vahendeid välissekkumisega tegelemiseks ja selle vastu võitlemiseks. Selle jõupingutuse osana on nüüd oluline töötada välja kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise jaoks ELi väärtustega kooskõlas olev Euroopa lähenemisviis.

Kavandatava direktiivi peamine eesmärk on aidata kaasa kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise siseturu nõuetekohasele toimimisele, austades täielikult põhiõigusi ning demokraatlikke põhimõtteid, väärtusi ja vabadusi. Komisjon teeb ettepaneku kehtestada läbipaistvus- ja vastutavusnõuded, mida kohaldatakse ainult kolmandate riikide nimel huvide esindamisega tegelevate üksuste suhtes. Teisisõnu ei kohaldata neid nõudeid üksuste suhtes, kes saavad kolmandatelt riikidelt rahalist toetust eesmärkidel, mis ei ole seotud huvide esindamisega.

Lisaks keskendutakse kavandatavas direktiivis läbipaistvusele ja selle eesmärk ei ole negatiivselt märgistada konkreetsete üksuste tegevust (häbimärgistamine) ega piirata kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ning sõna- ja ühinemisvabadust. Lisaks ei keela see ühtegi liiki tegevust ega nõua sellise välisrahastamise läbipaistvust, mis ei ole seotud huvide esindamisega.

Vaatamata eespool nimetatud kaitsemeetmetele, mis on sätestatud kavandatavas direktiivis, on siiski endiselt probleeme seoses üksuste, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonide häälmärgistamise võimalike soovimatute riskidega ning väljendus- ja ühinemisvabaduse võimalike piirangutega, mis võivad direktiivi rakendamisest tuleneda.

Seega, kuigi läbipaistvus ja vastutus on õiguspärased eesmärgid demokraatlike probleemide lahendamiseks tänapäeva geopoliitilises keskkonnas, peavad kõik nende eesmärkide saavutamise vahendid olema tõhusad ja soodustama kodanikuühiskonna tegutsemisruumi edendamist.

Küsimused ministritele

Kavandatava direktiivi täiendavaid suuniseid vajavate põhivaldkondade puhul näib, et kohaldamisala ja eesmärkide, ühtlustamise taseme ja registrite kohta suudetakse tegevusjäreltused vastu võtta.

Samal ajal on äärmiselt oluline, et ELi meetmed oleksid proportsionaalsed ja et nendega saavutatakse õige tasakaal ühelt poolt läbipaistvus- ja vastutavusnõuete ning teiselt poolt väljendus- ja ühinemisvabaduse kaitse vahel. Samuti tuleb kehtestada piisavad kaitsemeetmed, et tagada nende vabaduste kaitse ja hoida ära nende kohaldamisalasse kuuluvate üksuste häbimärgistamist.

Kõiki eespool toodut ja märkuse III osas esitatud tegevusjäreltusi arvesse võttes palutakse ministritel vastata järgmistele küsimustele:

- 1. Kas olete nõus, et märkuse punktides 12–14 esitatud tegevusjäreltused annavad hea aluse kavandatava direktiivi edasiseks menetlemiseks tehnilisel tasandil?*
- 2. Kas teie arvates on kavandatavas direktiivis sätestatud kaitsemeetmed piisavad, et hoida ära häbimärgistamist ja kaitsta vabadusi? Kui ei, siis millised täiendavad kaitsemeetmed tuleks teie arvates lisada? Kas näete muid kodanikuühiskonna tegutsemisruumi edendamise viise, mis täiendavad kavandatud vahendit?*